

Kooskõlastustabel

Esitaja/märkuse sisu	Märkuse/ettepaneku arvestamine / mittearvestamine
Lennuliiklusteeninduse AS (e-mail 25.03.2026 KLiMi)	
ESS MS raadioside piiramine SK “Oluline on rõhutada, et raadioside piiramine mehitamata õhusõidukite tõrjumise eesmärgil peab toimuma kooskõlas kehtiva lennundusseaduse § 41 lõikega 1. See tähendab, et kui näiteks elutähtsa teenuse osutaja (edaspidi <i>ETO</i>) soovib kaitsta mõnda kriitilist objekti, siis tuleb selle objekti ümbruses kehtestada lennukeelutsoon mehitamata õhusõidukitele vastavalt lennundusseaduses sätestatule.” Kommentaar: Kui mõne kriitilise objekti juures toimub raadioside piiramine (nt. Tallinna vangla) ja sellel võib olla otsene mõju lennundusele ja selle ohutusele (nt. GNSS signaali segamine), kuidas see info/teadmine jõuab EANSi, kes vajadusel/võimalusel teavitab õhusõidukeid võimalikest häiringutest? ETTEPANEK: Tuleb luua sagedusloa omanikule raadioside piiramise korral seotud osapoolte teavitamise kord.	Märkus võetud teadmiseks. Sagedusloa andmisel raadioside piiramiseks säilib protseduur, mille käigus Justiits- ja Digiministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi haldusala saavad anda omapoolsed piiravad tingimused, mida TTJA sagedusloa andmisel aluseks võtab, maandavad häirete tekkimise riski kolmandatele osapooltele. Samuti käsitleb sagedusloa andmise protsess ise selliste riskide hindamist ning TTJA-l on õigus täiendavaid kooskõlastusi küsida ja piiranguid panna kui mingi valdkonna riskid on jäänud hindamata.
“Punktiga 1 täiendatakse § 12 lõikega 5, mille kohaselt peab elutähtsa teenuse osutaja või riigi enamusosalusega äriühing riiklikult olulise objekti kaitseks sagedusloa taotlemisel taotlusele lisama vastava elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutuse (edaspidi <i>ETKA</i>) või valdkonda korraldava ministeeriumi kinnituse raadioside piiramise vajaduse kohta vastaval objektil.” Kommentaar: Kas ETKA või valdkonda korraldav ministeerium on piisavalt pädevad hindama erinevate objektide asukoha ja raadioside piiramise mõju lennundusele?	Märkus on võetud teadmiseks. Elutähtsa teenuse osutajate kriitilise taristu kaitset puudutav osa lahendati korrakaitseseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadusega (mehitamata õhusõidukite seire ja tõrje rollijaotus).

“Punktiga 3 täiendatakse § 14 lõiget 1 punktiga 11, millega sätestatakse uus sagedusloa andmise keeldumise alus. Kuna riigi enamusosalusega äriühing või ETO peab eelnõu § 1 punkti 7 (ESS-i § 115 lõige 12) kohaselt raadioside piiramiseks vajaliku sagedusloa taotlemiseks küsima ETKA või valdkonda koordineeriva ministeeriumi käest kooskõlastuse, kas plaan luua mingi tema valduses oleva objekti kaitseks selle ümber raadioside piiramise võimekus on üldse põhjendatud ja mõistlik, siis on vaja sätestada ka alus, et vastava kooskõlastuse puudumisel on TTJA-l õigus sagedusluba mitte väljastada.” Kommentaar: Mis saab näiteks olukorras, kus Tallinna vanglas on raadioside piiramine teatud olukordades õigustatud aga mõju lennundusele ja ohutusele võib olla suur? Kuidas EANS saab teada, et antud territooriumil tegeletakse raadioside piiramisega (nt. GNSS)?	Märkus võetud teadmiseks. Sagedusloa andmisel raadioside piiramiseks säilib protseduur, mille käigus Justiits- ja Digiministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi haldusala saavad anda omapoolsed piiravad tingimused, mida TTJA sagedusloa andmisel aluseks võtab, maandavad häirete tekkimise riski kolmandatele osapooltele. Samuti käsitleb sagedusloa andmise protsess ise selliste riskide hindamist ning TTJA-l on õigus täiendavaid kooskõlastusi küsida ja piiranguid panna kui mingi valdkonna riskid on jäänud hindamata.
“Samuti luuakse võimalus raadioside piiramiseks teadus- ja arendustegevuse eesmärgil. Eestis kasvab mehitamata õhusõidukite tööstus, kuid tooteid on vaja katsetada ka olukordades, kus nende juhtimiseks vajalik raadioside ei toimi. Kehtiv õigus sellist võimalust ette ei näe. See võib omakorda tekitada olukorra, kus tootjad lahkuvad Eestist riikidesse, kus sellised võimalused on neile loodud. Mehitamata õhusõidukite tootjatele ei nähta ette otsest õigust taotleda raadioside piiramise sagedusluba. Toodete katsetamiseks on neil võimalik kasutada loodavaid polügoone, kuhu Kaitseväge, Kaitseliit või Sisekaitseakadeemia on raadiosidet piiravad seadmed paigaldanud. Tööstus saab katsetada vastavatel polügoonidel kokkuleppel selle omanikuga. Lisaks on üks oluline mehitamata õhusõidukite katsetamise võimaluste pakkuja Metroserdi rakendusühtsuse keskus, kes saaks samuti võimaluse oma polügoonil luua võimaluse raadioside piiramiseks.” Kommentaar: Kas raadioside piiramise ajaks väljastatakse NOTAM (kui võib mõjutada õhusõidukeid)? Kuidas kinnitatakse polügoonide alad?	Märkus on võetud teadmiseks. Eelnõu ei muuda NOTAMi väljastamise põhimõtteid ega polügoonida kinnitamise korda. Eelnõu soodustab valdkondlikku teadus- ja arendustegevust.
“Punktiga 7 täiendatakse § 115 lõigetega 11 ja 12. Lõige 11 defineerib raadioside piiramise mõiste. Lõikes 12 sätestatakse, et kui raadioside piiramiseks taotleb sagedusluba ETO või riigi enamusosalusega äriühing, siis peaks ta enne küsima ETKA-lt või valdkonda korraldavalt ministeeriumilt kinnituse, kas konkreetse objekti kaitseks on vaja luua raadioside piiramise	Märkus on võetud teadmiseks. Elutähtsa teenuse osutajate kriitilise taristu kaitset puudutav osa lahendati korrakaitseseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste

võimekus. Selline nõue on põhjendatud, kuna elutähtsa teenuse osutajaid on palju ning riiklikult olulisi objekte veelgi rohkem, seega oleks vaja objektiivset hinnangut, kas ühe või teise objekti jaoks on raadioside piiramise võimekuse loomine põhjendatud. TTJA on küll sagedusloa väljastaja, kuid tal puudub pädevus hinnata vastavate objektide olulisust. Objektiivset hinnangut on kõige pädevam andma ETKA või valdkonda korraldav ministerium. Sellise nn filtri kasutamine enne sagedusloa andmist aitab vältida raadioside piiramise liiga laialdast ja põhjendamatu kasutamist.” Kommentaari: Kuidas on tagatud, et raadioside piiramise luba kooskõlastades ETKA või valdkonda korraldav ministerium on arvestanud lennunduse kriitiliste objektidega ning ka võimalike mõjudega õhusõidukitele ja lennundusteenuse pakkujatele?	muutmise seadusega (mehitamata õhusõidukite seire ja tõrje rollijaotus).
“Eelnõul on positiivne mõju riigi julgeoleku ja elutähtsate teenuste toimepidevuse suurendamisele. Muid valdkondi eelnõuga kavandavad muudatused ei mõjuta. Eelnõu rakendamise ega kaasne olulist sotsiaalset ega demograafilist mõju ning eelnõu ei avalda mõju elu- ja looduskeskkonnale ega regionaalarengule.” Kommentaari: Kas on arvestatud võimalikku mõju lennundusele?	Märkus on võetud teadmiseks. Raadioside piirava seadme kasutamiseks on jätkuvalt ette nähtud sagedusloa taotlemise protseduur, mille käigus saavad Justiits- ja Digiministeriumi, Kaitseministeriumi, Kliiministeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi, Siseministeriumi ning Sotsiaalministeriumi haldusala asutused esitada oma piiravad tingimused. Sagedusloaga antavad tehnilised kasutustingimused tagavad, et riskid lennundusele oleks maandatud. Samuti käsitleb sagedusloa andmise protsess ise selliste riskide hindamist ning TTJA-l on õigus täiendavaid kooskõlastusi küsida ja piiranguid panna kui mingi valdkonna riskid on jäänud hindamata.
“Raadioside piiramine mõjutab selle mõjupiirkonnas viibijate jaoks sideteenuste kättesaadavust, kuid seda vähesel määral. Oluline on rõhutada, et raadioside piiramist rakendatakse üksnes vahetu ohu tõrjumise hetkel ning raadioside piiramist võimaldavad seadmed ei tööta alaliselt. Ohu tõrjumisest saadav kasu kaalub üle võimaliku kahju, mida võib kaasa tuua mobiilside lühiajaline häirimine.”	Märkust on võetud teadmiseks. Seletuskirjast on vastav lause välja jäetud, kuna eelnõus ei reguleerita enam raadioside piiramist ohuolukorras.

Kommentaar: Kust tuleb mobiilside? Võidakse segada ka teisi sagedusi. Kas kuskil on välja toodud, mis sagedustel on lubatud raadiosidet piirata?	
<u>Seletuskirja lisa määruse kavand</u> “(2) Lõikes 1 nimetatud isik saab raadiosidet piirata elektroonilise side seaduse § 115 lõike 2 punktide 1 ja 2 kohaselt väljastatud sageduslubade alusel ja tingimustel ning sagedusloa omaniku nõusolekul.” Kommentaar: Kuidas ja kellega kooskõlastatakse GNSS segamised? Võib olla otsene mõju lennundusele. “(5) Sagedusloa omanik võib vajaduse korral teha raadiosidet piirava raadiotehnilise vahendi kontrollmõõtmise.” Kommentaar: Kuidas see võimalik on? Mis saab juhul, kui sagedusloa omanikul pole vahendeid või teadmisi (kompetentsi) seda teha? “(3) ETKA hindab objekti olulisust riigi toimimiseks vajaliku kriitilise taristu kontekstis ja kooskõlastab taotluse või jätab selle kooskõlastamata.” Kommentaar: Kas ja kuidas arvestatakse mõju lennundusele? “§ 6. Raadioside piiramisest teavitamine 3 (1) Raadioside piiramiseks ettevalmistatud harjutus- või väljaõppealadel peab nähtaval kohal olema selgitav teave selle kohta, et piirkonnas võib esineda raadiosidehäireid või raadioside kasutamine on piiratud. (2) Teabe raadioside piiramise piirkonna, kasutatava vahendi, eeldatava kestuse ja piiratavate raadiosageduste kohta peab raadioside piiramise õigust omav isik edastama Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile enne raadioside piiramist, välja arvatud lõikes 3 sätestatud juhtudel. (3) Kui enne ootamatu sündmuse toimumist ei ole võimalik esitada teavet raadioside piiramise kohta või kui julgeoleku kaalutlustest lähtuvalt ei ole teabe esitamine otstarbekas, siis teavitab raadioside piiramise õigust omav isik Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit raadioside piiramise piirkonnast, raadioside piiramise kestusest ja piiratud raadiosagedustest peale raadioside piiramise lõppu ühe tööpäeva jooksul.” Kommentaar: ETTEPANEK: Lennuliiklust mõjutavate häirimiste korral tuleb teavitada ka EANSi (nii GNSS kui ka muud lennunduses kasutatavad sagedusvahemikud).	Märkus on võetud teadmiseks. Raadiosidet piirava seadme kasutamiseks on jätkuvalt ette nähtud sagedusloa taotlemise protseduur, mille käigus saavad ka Kliimaministeeriumi asutused esitada oma piiravad tingimused kus arvestatakse mõju lennundusele (kaasaarvatud GNSS-i segamisele esitatavad NOTAM-i nõuded) Sagedusloa omanik võib delegeerida piiramise õiguse ning samas jääb vastutama sagedusloa tingimuste täitmise eest. Tingimuste kontrolliks võib loa omanik seadme üle mõõta. Juhul kui ta ise seda ei suuda võib ta seda taotleda TTJA-st või keelduda õiguse edasi andmisest. Siiski on hetkel huvipooli, kes soovivad nimetatud teenust ettevalmistatud keskkonnas pakkuda ning on arvestanud vajadusega omada nimetatud kompetentsi. Raadioside piiramist riigi enamusosalusega äriühingu või elutähtsa teenuse osutaja poolt ei käsitleta enam selles eelnõus. Teavitamisnõudeid, mis ei tulene eelnõuga käsitletavast regulatsioonist saab lisada iga olukorra kohta eraldi läbi ministeeriumite poolt esitatavate piiravate tingimuste.
<u>Muud kommentaarid:</u> Kuidas EANSi teavitatakse, kui segamisel (raadioside piiramisel) võib olla mõju teenuse pakkumisele või õhusõidukitele?	Kommentaarid on võetud teadmiseks. Sagedusvahemike kasutus sõltub konkreetsest raadioside piiramise seadmest.

• Näitena Tallinna vangla - asub sektoris, kus saabuvad ja lahkuvad õhusõidukid kasutavad GNSS süsteeme. GNSS signaali kadumisel võib olla otsene mõju lennuohutusele. Seega ei ole võimalik, et Tallinna vangla kasutab segajat ilma, et EANS ei oleks teadlik (kes saab vajadusel jagada vahetud infot õhusõidukitele). • Eelnõus ei tooda välja, mis sagedusi/sagedusvahemikke lubatakse segada ning kes koordineerib võimalikud harjutusalad (nt. kus Lennuakadeemial on võimalik segamist harjutada). • Kuidas toimub teavitamine (või kooskõlastamine) lennundusega otseselt seotud raadioside piiramise korral (nt. GNSS segamine)? • Kes vastutab kui raadioside piiramisest tingituna tekib ohtlik olukord või lennundus intsident?	Mõju hindamist lennundusele ja teavitamist on käsitletud eelnevas punktis Vastutaja sõltub konkreetsest juhtumist.
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit 24.03.2026 nr 5.-1-1/38-1	
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) tänab Justiits- ja Digiministeeriumit kaasamise eest elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi: eelnõu) menetlusse. Oleme eelnõud analüüsinud ja esitame selle kohta järgmised seisukohad ja ettepanekud. Eelnõuga laiendatakse isikute ringi, kes võivad raadiosidet piirata ja täpsustatakse, millistes olukordades on võimalik raadiosidet piirata. See on oluline teema ja toob kaasa mõju mobiilside teenuse osutajate poolt osutatava elutähtsa teenuse toimimisele. Seda eriti seetõttu, et eelnõuga antav raadioside piiramise õigus ei sõltu mobiilside teenuse osutajate enda tegevusest. Samuti ei anna eelnõu mobiilside teenuse osutajatele kaasa rääkimise õigust või veto-õigust, kui luba piiramiseks seaduse alusel väljastatakse. Eelnõuga tekib juurde terve rida isikud, kellel õigus häireid tekitada on. Hetkel ei näi olevat piisavalt hinnatud mobiilsideteenuse toimimise ja kvaliteedi mõju olukorras, kus teine elutähtsa teenuse osutaja (riigi enamusosalusega ETO) seatakse eelisseisu ja õigustatakse häirete tekitamist. Isegi juhul, kui paigaldatakse piiramiseks häireseade konkreetsele objektile, levivad häired ka väljapoole ning mõjutavad piirkonnas tegutsevate mobiilside teenuse osutajatele teenust. Seadusest ja sageduslubadest tulenevalt on mobiilside teenuse osutajaid kohustatud tagama teenuse kättesaadavuse ja kvaliteedi, mistõttu on oluline, et kommunikatsioon ja mõju hindamine oleksid selged, koordineeritud ja läbipaistvad. Oluline on, et mistahes häiringu tekitamise puhul oleks peamine kommunikatsioon ja põhjendused riigi poolt (riigi julgeolek), et maandada avalikkuse ootusi ning vältida väärarusaamu elutähtsate teenuste võimaliku katkestuse või kvaliteedi languse kohta.	Märkus on võetud teadmiseks. Elutähtsa teenuse osutajate kriitilise taristu kaitset puudutav osa lahendati korrakaitseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadusega (mehitamata õhusõidukite seire ja tõrje rollijaotus).

ITL-i seisukohad eelnõu kohta on järgmised:

1. Eelnõu ülesehitus ei taga piisavalt kaitset vältimaks ülemäärast mõju mobiilsideteenusele kui elutähtsale teenusele.
2. Isikute ringi laiendamine ei ole proportsionaalne ning ei arvesta piisavalt mobiilsidevõrkude toimimise ja avalikkuse ohutuse aspekti (sh hädaabikõned).
3. Eelnõu lisaks oleva rakendusakti „Raadioside piiramise tingimused ja kord“ (edaspidi: määruse kavand) tekst ei loo täiendavat selgust ega kindlustunnet, et piiramine oleks minimaalne, erandlik, põhjendatud ja kontrollitud.
4. Määruse kavand kordab eelnõu üldiseid põhimõtteid ega täpsusta menetlust ega kohustusi.
5. Puuduvad selged nõuded mobiilside teenuse osutajate kaasamisele, teavitamisele ja piiramise mõjude hindamisele.
6. Piiramise tehnilised nõuded on sõnastatud pigem soovitusena.
7. Ebaselgeks jääb mõiste „kolmas isik“ ja „sagedusloa omanik“.

1. märkus on võetud teadmiseks.

Elutähtsa teenuse osutajate kriitilise taristu kaitset puudutav osa lahendati korrakaitseseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadusega (mehitamata õhusõidukite seire ja tõrje rollijaotus).

Raadioside piiramine väljaõppeks või teadus- ja arendustegevuse eesmärgil toimub selleks ettevalmistatud keskkonnas (polügoonil), mis maandab piisavalt riske, kus raadioside piiramine võiks mõjutada üldkasutatavate mobiilsidevõrkude tööd. Raadioside piiramine riigikaitse või riigi julgeoleku eesmärgil on proportsionaalne meede, et hoida ära suurem ühiskondlik kahju võrreldes ajutise mobiilsideteenuse kvaliteedi halvenemisega.

2. märkus on võetud teadmiseks.

Vt punkt 1 selgitust.

3. märkus on võetud teadmiseks.

Rakendusakti kavand sätestab, et piiramise kestus peab olema minimaalne ja olema suunatud ohu tõrjumisele.

4. märkus on võetud teadmiseks.

Rakendusakti kavand täpsustab seaduse muutmise seaduse eelnõus sätestatut.

5. märkus on võetud teadmiseks.

Vt punkt 1 selgitust.

6. märkus on võetud teadmiseks.

Konkreetsamad nõuded esitatakse sagedusloal, mille väljastamisel TTJA kaalub vajalikke tehnilisi

	nõudeid, et raadioside piiramisest tingitud riskid oleks maandatud. 7. märkust on arvestatud. Seletuskirja on täpsustatud.
Selgitame oma seisukohti järgmiselt: <u>1. Õigustatud isikute ringi laiendamine</u> Eelnõu näeb ette ulatusliku laienduse subjektidele, kellel oleks õigus raadiosidet piirata, omades selleks seaduslikku alust. Leiame, et sellisel kujul uutele õigustatud isikutele piiramise õiguse andmise korral: a) Ei ole tagatud, et piiramist kasutatakse üksnes vältimatu vajaduse korral. Kuna piiramine ei ole tehniliselt võttes üksnes lokaalne tegevus siis piiramisel kasutatavad seadmed tekitavad ilmselgelt häireid ka väljaspool konkreetset objekti või territooriumi. Seetõttu peab selline piiramine olema pigem erandlik, selgelt põhjendatud ning rangelt kontrollitud; b) Ei ole piisavalt hinnatud mõju mobiilsideteenuse kvaliteedile ja seeläbi ka avalikkuse ohutusele (sh hädaabikõnede); c) Asetatakse elutähtsa teenuse osutajad olukorda, kus nad võivad samaaegselt olla nii segaja kui häirest mõjutatav teenusepakkuja. Pealegi see võib hakata mõjutama nende endi teenuseid. d) Piiramist läbi viivad uued isikud ja teenusepakkujad ei ole pädevad hindama ise piiramise proportsionaalsust ega mõju, mistõttu me ei saa toetada sellisel kujul teadus- ja arendustegevusega seotud õppeasutustele ja teisele elutähtsa teenuse osutajale iseseisvat piiramise õiguse andmist. ITL-i ettepanek õigustatud isikute ringi laiendamise osas on jätta piiramisõigus vaid julgeolekuasutustele, Kaitseväele, PPA-le, Päästeametile ning mitte laiendada seda isikute ringi, sh teadus- ja arendustegevuseks või teise ETO teenuse eelistamiseks. Teadus- ja arendustegevus ei peaks toimuma reaalvõrgus, vaid selleks ettevalmistatud keskkonnas (nt polügoonil, varjestatud ruumis). Ka eelnõu seletuskirjas tunnistatakse, et selline piiramine häirib paratamatult tavaelu ja teenuseid.	Märkus on võetud teadmiseks. Elutähtsa teenuse osutajate kriitilise taristu kaitset puudutav osa lahendati korrakaitseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadusega (mehitamata õhusõidukite seire ja tõrje rollijaotus). Raadioside piiramine väljaõppeks või teadus- ja arendustegevuse eesmärgil toimub selleks ettevalmistatud keskkonnas (polügoonil), mis maandab piisavalt riske, kus raadioside piiramine võiks mõjutada üldkasutatavate mobiilsidevõrkude tööd. Raadioside piiramine riigikaitse või riigi julgeoleku eesmärgil on proportsionaalne meede, et hoida ära suurem ühiskondlik kahju võrreldes ajutise mobiilsideteenuse kvaliteedi halvenemisega.
<u>2. Kiirmenetlus ja riskide hindamine ning kommunikatsiooniplaan</u> Eelnõu näeb ette võimaluse anda piiramisloa kõrgendatud valmisoleku või eriolukorra ajal ilma tavapärasest menetluskorda järgimata. Leiame, et isegi kiirmenetluse puhul peab olema kohustuslik minimaalne riskihindamine ja mobiilside teenuse osutajate eelnev kaasamine. Piiramise mõju hindamisel tuleb arvesse	Märkus on võetud teadmiseks. TTJA hindab riske ka kiirmenetluse korral. Määruse kavandis on sätestatud uus ja tõhusam kord, kuidas käib sagedusloa taotluse kooskõlastamine. Uue korra kohaselt küsib TTJA

võtta, et häired levivad alati ka väljapoole planeeritud ala. Seetõttu peab piiramisloa menetlus sisaldama: • ülevaadet riigi kommunikatsiooniplaanist piirkonna elanikele ja asutustele, • kõrvalmõjude süsteemset hindamist. Kuna raadioside piiramine tekitab häireid osutatavate teenuste kvaliteedile või sidevõrgu taristu erinevatele elementidele, siis ilma piiramise infota võib tekkida olukord, kus operaatorid peavad tegema asjatut tööd side kvaliteedi languse põhjuste väljaselgitamiseks. Mobiilside teenuse osutajad ei saa ega tohi olla olukorras, kus nemad peavad avalikkusele selgitama riigi poolt rakendatud meetmeid või vastutama teenuse kvaliteedi tajutava languse eest. Seetõttu tuleb eelnõus ja määruse kavandis selgelt sätestada: • Riigi avalik teavitamiskohustus seoses piiramise ja mõjudega; • Mobiilside teenuse osutajate teavitamise kohustus enne piirangu rakendamist või erandjuhul vahetult pärast seda. • Menetluse etappide sidumine konkreetsete tähtaegade ja infovahetusega osapoolte vahel ning tagada, et piiramise loa menetlemisel hinnatakse süsteemselt mõju ka mobiilside teenusele. Mobiilside teenuse häirimisega seotud riskid peavad olema hinnatud tegevuse kõikides etappides (ka loa andmisel), mitte üksnes järelevalve tasandil. • Piiramiseks õigustatud isiku selged õigused ja kohustused. Hetkel on määruse kavandis räägitud kolmandast isikust, sagedusloa omanikust täpsustamata, kas tegemist on piiramisega seotud sagedusloaga või keda selle sagedusloa omaniku all silmas peetakse. Regulatsioon peab olema kõigi osapoolte jaoks selge ja ühemõtteline, et vältida valesti tõlgendamise riske ja ettenähtud kohustuste täitmata jätmist. • Täpsustada määruse kavandis piiramise lubatavad tehnilised tingimused, sh kasutatavate raadioseadmete võimsus, geograafiline mõjuala, mõõtmiste teostamise kohustus, häirete ennetamine väljaspool vajalikku mõjuala.	Justiits- ja Digiministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi haldusala asutuste käest objektide loetelu koos nendele lisatud piiravate tingimustega, mille kohta on asjaomasel ministeeriumil piiravaid tingimusi raadiosidet piirava raadiotehnilise vahendi kasutamiseks. Sellist päringut ei tehta igakordselt, kui sagedusloa taotletakse vaid infot küsitakse üks kord ning seda värskendatakse minimaalselt iga kahe aasta järel. Selline kord muudab sagedusloa menetlemise kiiremaks. Täna korra kohaselt küsib sagedusloa taotleja iga kord sagedusloa taotlemise käigu eelpool nimetatud ministeeriumilt kooskõlastuse. Uus kord võimaldab seetõttu TTJA ka kiirmenetluse korral hinnata kaasnevaid riske. Oluline on rõhutada, et kiirmenetlus on võimalik kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal. See tähendab, et riik peab sellisesse olukorda jõudes igal juhul käivitama elanikkonna laiemat teavitust. Kolmandat isikut käsitletakse teadus- ja arendustegevust käsitlevas paragrahvis ja nende all peetakse silmas teadus- ja arendustegevusega tegelevaid ettevõtjaid, kes ise oma õigust raadiosidet piirava seadme kasutamiseks sagedusloa taotleja. Seadme kasutamiseks vajalikud tehnilised tingimused määratakse konkreetse sagedusloaga. Sagedusloaga sätestatavad
--	---

	tingimused tulevad elektroonilise side seaduse § 11 lõikest 4.
ITL-i ettepanekud eelnõu muutmiseks: - Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetak ESS § 115 lg 1 – kitsendada isikute ring tagasi julgeolekuasutustele ja kui see on oluline siis teadus-ja arendustegevuseks vastavalt nõuetele selleks ettenähtud väljaõppe polügoonidel või laborites. - Eelnõu § 1 punktiga 7 lisatakse ESS § 115 lg 1¹ – lisada kohustus hinnata mõju ümbritsevale sidevõrgule ja raadiosidet kasutavatele teenustele, s.h mobiilsideteenusele. - Eelnõu § 1 punktidega 2-4 täiendatakse ESS § 14 (keeldumise alused) – täpsustada, et segamisluba ei tohi anda juhul, kui tehniline mõju sideteenustele, eriti mobiilsidele ületab mõistlikku taset.	Märkuseid on arvestatud osaliselt. ESS § 115 lg 1 muudatus lahendati korrakaitseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadusega (mehitamata õhusõidukite seire ja tõrje rollijaotus). Teadus- ja arendustegevuse eesmärgil raadioside piiramine on võimalik selleks ettevalmistatud keskkonnas. See on eelnõus kirjas ja selgitatud seletuskirjas. Raadioside piiramine on vajalik ohuolukordade ennetamiseks või tõrjumiseks. Sellega võivad kaasneda teatavad ajutised mobiilside kvaliteedi häired konkreetses piirkonnas, kus raadiosidet piiravat seadet kasutatakse, kuid need häired on oma mõjult väiksemad, kui oht, mis võib realiseeruda, kui seda ei tõrjuta. Näiteks potentsiaalse pommi kahjutuks tegemine avalikus kohas. Mobiilside teenuse kontekstis hinnatakse hädaabi kättesaadavust.
ITL-i ettepanekud määruse kavandi muutmiseks: Määruse kavandis on puudulikud: - geograafilise mõjuala nõuded, - maksimaalsed lubatud segamisel kasutavate raadiosaateseadmete võimsused, - sideoperaatorite protsessi kaasamise kirjeldus ja vajalikud tehnilised meetmed; (teavitamine, mõõtmised). Teeme ettepaneku: - täpsustada tehnilisi kriteeriumeid : - lisada kohustuslik sideettevõtete eelinfoteavitatus (v.a otsene oht); - lisada sideettevõtete kaasamine standardprotseduuridesse. Lisaks täpsustada viiteid sätetele nii eelnõus kui määruse kavandis (vt määruse kavandi § lg 2 sisalduv viide ESS § 115 lg 2 p 1 ja 2, mida ei eksisteeri).	Märkused on võetud teadmiseks. Seadme kasutamiseks vajalikud tehnilised tingimused määratletakse konkreetse sagedusloaga. Sagedusloaga sätestatavad tingimused tulevad elektroonilise side seaduse § 11 lõikest 4. Eelnõust tulenevalt teavitatakse raadioside piiramisest TTJA-d. Kolmandad mõjutatud osapooled saavad seda infot pärida TTJA-st, mille

	TTJA väljastab kui teabe julgeoleku tase ei piira selle jagamist
Kokkuvõtteks leiame, et seadusest tulenev piiramise õigus ja alused peaksid olema minimaalsed, erandlikud ning jääma nn viimase võimaluse meetmeks. Me ei toeta seadusega õigustatud isikute ringi laiendamist teadus- ja arendustegevuse eesmärgil ja piiramatult nii, et piiramise sagedusloa omanikud võivad lihtsustatud korras häirida elutähtsat teenust. Selline laiendamine ei ole õigustatud olukorras, kus mobiilside teenuse osutajate kui elutähtsa teenuste osutajate kohustusi ei ole selle võrra vähendatud ega vabastatud elutähtsa teenuse osutamisest või teenuse kvaliteedi tagamisest. Loodame, et leiate võimaluse ITL-i ettepanekuid arvestada. Oleme valmis neid ka täiendavalt selgitama.	Märkus on võetud teadmiseks.
Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus (e-mail 25.03.2026 MKMi)	
Edastan Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse (EVS) kommentaarid seoses EIS-s kooskõlastamisel oleva eelnõuga „Elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus“ (EIS-i toimik JDM/26-0280). Kommentaariid puudutavad seletuskirja lisas olevat rakendusakti kavandit „Vabariigi Valitsuse määruse „Raadioside piiramise tingimused ja kord“ eelnõu“ ning elektroonilise side seaduse (ESS) kehtiva redaktsiooni § 190¹ ja § 196⁵.	Märkus on võetud teadmiseks.
Rakendusakti kavand: - määruse eelnõu alguses on viidatud, et määrus kehtestatakse elektroonilise side seaduse § 115 lõike 4 alusel, kuid peaks ilmselt olema „lõike 2“; - § 1 lõikes 4 toodud sättes on kohustus järgida Rahvusvahelise Telekomunikatsiooni Liidu (ITU) soovitusi, mille puhul on EVS-i hinnangul tegemist riigisisese kohustusliku standardite järgimisega. Seetõttu juhime tähelepanu, et <u>toote nõuetele vastavuse seaduse</u> § 42 lg 6 kohaselt on tehnilises normis lubatud standardile kohustuslikku viidet sätestada üksnes Eestile rahvusvahelisest õigusest või Euroopa Liidu õigusaktist tulenevate kohustuste täitmisel.	Märkust on võetud teadmiseks. Määruse muutmise arvestatakse esitatud ettepanekutega.
ESS-i kehtiv redaktsioon Palume võimalusel korrigeerida ka ESS-i § 190¹ lg 3 p 1 ja § 196⁵ lg 5 p 1 sõnastusi, mis sisaldavad samuti riigisiseseid kohustuslikke viiteid standarditele. § 190¹ lg 3 p 1 puhul oleme teadlikud, et 3G load on juba ammu välja antud ja sätet ei kasutata enam, mistõttu on ehk võimalik kaaluda ka ebakorrektsed standardiviitega seonduva kehtetuks tunnistamist vm sobivat lahendust.	Märkus on võetud teadmiseks.
Riigikantselei 13.04.2026 nr 2-10/26-00702-1	

Justiits- ja Digiministeerium on eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumidele kooskõlastamiseks ja huvirühmade arvamuse avaldamiseks esitanud elektroonilise side seaduse (ESS) ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse (RLS) eelnõu (eelnõu). Eelnõu eesmärk on seletuskirja kohaselt laiendada raadioside piiramise õigust, et tagada kriitilise taristu kaitse ning võimaldada väljaõpet ja tehnoloogia arendamist muutunud julgeolekuolukorras. 1. Eelnõu § 1 p 6, ESS § 115 lg 1 p 1 – kehtiv ESS § 115 sätestab raadioside piiramise alused ning raadiosidet on lubatud piirata avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamiseks. Eelnõu § 1 p-ga 6 muudetakse ESS § 115 ning laiendatakse nende isikute ringi, kes saavad raadiosidet piirata. Kui kehtiv ESS § 115 lubab raadiosidet piirata Kaitseväel ja vanglal (piiramine on seotud territooriumiga) ning julgeolekut tagaval asutusel (piiramine on seotud sündmusega), siis eelnõu laiendab märkimisväärselt raadioside piiramiseks õigustatud isikute ringi. Riigikantselei palub seletuskirjas põhjalikult analüüsida niivõrd laia õiguse andmist (ohu ennetamisel ja tõrjumisel kui ka korrariikkumise kõrvaldamiseks või väljaõppe eesmärgil). Kahtleme, kas raadioside piiramise õiguse laiendamine on vajalik ja õigustatud ning kas riske on piisavalt hinnatud. Tegemist on ääretult laia normiga, mis võimaldaks näiteks ennetamise raames Kaitseväel ja Kaitseliidul üle Eesti raadiosidet piirata ilma kohustuseta hinnata meetme proportsionaalsust või sellega kaasnevat mõju vms. Kui vahetu ohu tõttu raadioside piiramisel kestab raadioside piiramine ohu tõrjumiseni ja võiks eeldada, et see aeg ei ole pikk, siis näiteks õppuste puhul tuleb arvestada ja näha ette regulatsioon, et raadiosidet ei tohiks piirata järjest kauem teatud ajast – see võimaldaks maandada raadioside piiramisest tulenevaid riske. Kuna raadioside piiramise piirkonnad võivad olla väga erinevad (tiheasustus, hajaasustus, mitmed olulise tähtsusega taristud lähestikku) ja sellest sõltub ka piiramise mõju ümbritsevale, siis toome näitena selle, et 2025. aastal kehtestas Kaitseväge lennupiirangu ala pooles Eestis, kuna eeldati mehitamata õhusõiduki (MÕS) ohtu üle Venemaa Föderatsiooni piiri. Kui need kaks meedet esinevad ühel ajal (raadioside piirang ja lennupiirangu ala), siis võib juhtuda, et seatakse ohtu nt kõned kiirabisse, hobilennundus ja lennundus ning lennuohutus tervikuna. Seetõttu teeme ettepaneku ohu ennetamise, õppuste ning teadus- ja arendustegevuse eesmärgil raadioside piiramise korral sätestada seaduses selged raamid näiteks piirkonna, piiramise aja ja kestuse kohta (nt õppuste piirkond on mõni suurem linn, õppus toimub nädala sees ja see toimub kolm päeva – kuidas sellisel juhul riske maandada?) või	Märkust on arvestatud. ESS § 115 lg 1 sõnastust on muudetud. Väljaõppe ning teadus- ja arendustegevuse eesmärgil on võimalik raadiosidet piirata üksnes selleks ettevalmistatud keskkonnas (näiteks polügoonil). Sagedusloa andmise protsessi vältel hinnatakse ka vastavalt taotletud eesmärgile loa andmise piiranguid ja lisatingimusi. Juhul kui luba taotletakse arendustegevuseks mitte ohu likvideerimiseks siis kõrvalised mõjud peavad olema oluliselt madalamad kui ohu ennetamisel.
---	---

seletuskirjas selgitada, kuidas sellisel juhul riske maandatakse (näiteks saab teadus- ja arendustegevuse eesmärgil raadiosidet piirata ainult vastaval polügoonil).	
2. Eelnõu § 1 p 6, ESS § 115 lg 1 p 3 – kuivõrd oluline on vaadata taristu kaitset tervikuna ning käsitleda seda koos riigikaitseobjektide taristukaitse nõuete määrusega, lähtudes kihilise kaitse põhimõttest – st füüsilised taristukaitse nõuded kombineerituna mh raadioside segamise võime ning aktiivsete tõrjemeetmetega, siis teeme ettepaneku lähtuda kehtivast riigikaitseobjektide õigusraamistikust, arvestades, et riigikaitseobjektide protsessis on juba paigas selged kriteeriumid objektide nimetamiseks, valimiseks ja hindamiseks ning vajaduse korral ka nende kaitse nõustamiseks. Riigikantselei ettevalmistatud korrakaitseseaduse ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (mehitamata õhusõidukite tõrje rollijaotus) kohaselt võimaldatakse raadiosidet piirata turvatöötajal ja turvajuhil mehitamata õhusõidukist lähtuva ohu tõrjumiseks turvaobjektidel, mis on riigikaitseseaduse alusel määratud alaliseks või ajutiseks riigikaitseobjektiks ja kui raadioside piiramise vajadus tuleneb riigikaitseseaduse § 85 lõike 1 punktis 2 nimetatud riigikaitseobjekti turvaplaanist, turvategevuse seaduses sätestatud alusel ja korras. Palume see muudatus eelnõust välja jätta ning Riigikantselei lisab sätte muudetud kujul enda ettevalmistavasse paketti.	Märkust on arvestatud. ESS § 115 lg 1 sõnastust on muudetud.
3. Olete seletuskirjas märkinud, et raadioside piiramine mõjutab selle mõjupiirkonnas viibijate jaoks sideteenuste kättesaadavust, kuid seda vähesel määral. Juhime tähelepanu, et raadioside piiramine ei pruugi mõjutada ainult sideteenuste kättesaadavust. Raadioside piiramine mõjutab ka lennuliiklust ja lennuohutust, samuti näiteks haiglate tööd. Palume teil seletuskirja täiendada ja selgitada välja kõikvõimalikud ohud, mida raadioside piiramine võib kaasa tuua, ning selgitada, kuidas võimalikke ohte maandada.	Märkust on arvestatud. Seletuskirja on täpsustatud.
4. Samuti toote seletuskirjas esile, et raadioside piiramist rakendatakse üksnes vahetu ohu tõrjumise hetkel ning raadioside piiramist võimaldavad seadmed ei tööta alaliselt (lk 7). Palume tuua näiteid, kui kaua võib kesta raadioside piiramine. Kuivõrd eelnõus reguleeritakse ka teadus- ja arendustegevuse raames raadioside piiramist, kas tuleb seletuskirjas märkida, kuidas sellisel juhul raadioside piiramist rakendatakse – kui ei tõrjuta ohtu, siis kui kaua töötavad raadioside piiramist võimaldavad seadmed? Samuti palume analüüsida, kas võib olla raadioside piiramise tagajärjel ka oht kellegi elule või tervisele (näiteks ei saa sel ajal kutsuda kiirabi, väikesaarelt ei ole võimalik inimest õhusõidukiga mandrile haiglasse tuua), ning kui on, siis kes sellisel juhul tekkinud kahjude eest vastutab.	Märkus on võetud teadmiseks. Raadioside piiramise ajalist kestvust reguleeritakse sagedusloa tingimustega. Näiteks tavapraktika droonitõrje eesmärgil raadioside piiramisel on kestus maksimaalselt 5 minutit, mille järel tuleb veenduda kas oht on jätkuv, ning ohu olemasolus veendumisel võib uuesti 5 minutit tõrjuda. Ohu olemasolu või selle kadumises veendumiseks saab rakendada drooniradareid või nende puudumisel veendudakse visuaalselt.

	Teadus- ja arendustegevuse kontekstis tuleb samuti hinnata millise minimaalse ajaga saavutatakse soovitud tulem ning vastavad piirangud pannakse sagedusloale. TTJA loa andmisel järgib minimaalsuse põhimõtet et minimeerida kõrvalised mõjud. ESS § 14. sätestab keeldumise alused sagedusloa andmisele kus TTJA võib keelduda loa andmisest kui taotleja tegevus võib ohustada inimeste tervist või keskkonda. Hädaabi kättesaadavust hinnatakse sõltuvalt ohu tõsidusest mida neutraliseeritakse.
--	---